O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti rektori
__________ X.B.Yunusov
2025 yil "__" ______

DAVLAT SEKTORIDA IQTISODIY TAHLIL

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes ,boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Mutaxassislik:	70410102– Iqtisodiyot 70410201–Buxgalteriya hisobi

Samarqand 2025

Fan/modul kodi DSIT2306	O'quv yili 2025 - 2026		Semestr 3	ECTS – Kreditlar 6	
Fan modul turi Tanlov	Ta'lim tili O'zbek			Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Davlat sektorida iqtisodiy tahlil		90	90	180

2\.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga davlat sektorida inventarizatsiya o'tkazish va uning natijalarini tahlil qilish, soliqlar va ijtimoiy to'lovlarning tahlili, majburiyatlar va qarzlar bo'yicha hisoblashishlarning tahlili, moliyaviy aktivlar tahlili, uzoq va qisqa muddatli aktivlar tahlili, budjet tizimidan moliyalashtirish, budjet tizimi daromad va xarajatlarining shakllanishi, xarajatlar smetalarining tuzilishi, tasdiqlanishi va ishlatilishi bo'yicha hisobotlarni tahlil qilishni o'rganish bo'yicha ko'nikma va malakalarini shakllantirishdir.

Fanning vazifasi – talabalarga davlat-xususiy sherikchilik munosabatlarining shakllanishi, davlat nuilkini xususiylashtirish va boshqarish jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlami atroflicha tadqiq etishda nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Davlat sektorida iqtisodiy tahlilni tashkil qilishning nazariy asoslari.

Iqtisodiy tahlil fanining mohiyati, tashkiliy tamoyillari va vazifalari. Davlat sektori tashkilotlarini boshqarish tizimi. Davlat sektori tashkilotlarini boshqarishda texnologik jarayonning asosi.

2-mavzu Davlat sektorida iqtisodiy tahlil fanining predmeti va metodi.

Omilli tahlil usullari tizimi. Davlat sektori tashkilotlarining iqtisodiy ko'rsatkichlari tizimi va tahlilining asosiy obyektlari tavsifi. Davlat sektori tashkilotlari faoliyatida smetaning o'rni.

3-4-mavzu. Davlat sektori tashkiloti arini budjetdan moliyalashtirishning samaradorligi tahlili.

Ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar tahlili. Ish haqiga qo'shimchalar hisobining tahlili. Kapital qurilish va ta'mirlash uchun ajratilgan mablag'laming sarflanishini tahlili. Rivojlantirish jamg'armasi mablag'lari tahlili.

5-mavzu. Budjetdan tashqari mablag'lar va tadbirkorlik faoliyatidan tushumlar tahlili.

Tadbirkorlik faoliyatidan olingan daromadlar va xarajatlarni turlari va ularni turkumlash.Budjetdan tashqari mablag'lar harakatining tahlili.To'lov-kontrakt bo'yicha tushgan mablag'lar va ularning sarflanishi tahlili. Ijara shartnomasi bo'yicha muomalalar tahlili

6-7-mavzu.G'aznachilik sharoitida smeta xarajatlari ijrosining tahlili. G'aznachilik sharoitida smeta xarajatlari ijrosi tahlilining maqsad va vazifalari.Smeta xarajatlarini tarkibi va rejalashtirilishi tartibi.G'aznachilik organlari orqali amalga oshirilgan muomalalar tahlili. Davlat budjetining banklardagi kassa ijrosini tahlili.G'aznachilik orqali davlat budjeti mablag'larini ochilgan kreditlar usuli bilan xarajatga chiqarish tartibi tahlili.

8-mavzu. Majburiyatlar va qarzlar bo'yicha hisoblashishlarning tahlili.

Ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar tahlili.Pensiya jamg'armasi bilan hisoblashishlar tahlili. Kapital qo'yilmalar bo'yicha hisoblashishlar tahlili. Bank kreditlari va boshqa qarzlar bo'yicha hisoblashishlar tahlili.

9-mavzu. Moliyaviy aktivlar tahlili.

Pul mablag'lari va boshqa moliyaviy aktivlar tahlilining vazifalari.Davlat sektori tashkilotlarining budjetdan tashqari mablag'lari tahlili.Tashkilotning boshqa hisobraqamlardagi milliy va xorijiy valyutadagi pul mablag'lari tahlili.Akkreditivlar va pul ekvivalentlari harakatining tahlili.

10-11-mavzu. Uzoq va qisqa muddatli aktivlar tahlili.

Moliyalashtirish manbalari va ularni tuzilishi. Asosiy vositalarning samaradorlik ko'rsatkichlari.Investitsion loyihalarni moliyalashtirishda korxonalarni o'z mablaglari va ularni tartibi.

12-mavzu. Tovar-moddiy zaxiralardan samarali foydalanish tahlili.

Davlat budjeti va budjetdan tashqari fondlar mablag'lari va ularni yo'naltirish sohalari. Ijaraga berilgan asosiy vositalar tahlili.Tovar-moddiy zaxiralardan samarali foydalanish tahlili.

13-14-mavzu. Davlat sektorida inventarizatsiya o'tkazish va uning natijalarini tahlil qilish

Asosiy vositalar va nomoddiy aktivlar inventarizatsiyasi natijalari tahlili .Tovar-moddiy zaxiralarni ashyoviy tekshirishning tahlili. Invetarizatsiya natijalarini rasmilashtirish tartibi.

15-mavzu. Davlat sektorida boshqaruv tahlilini tashkil etish usullari

Davlat budjetiga to'lanadigan bevosita soliqlar tahlili . Ijtimoiy soliq va to'lovlar tahlili .Ijtimoiy sug'urta bo'yicha hisoblashishlar tahlili.

16-17-mavzu. Soliqlar va ijtimoiy to'lovlarning tahlili

Davlat budjetiga to'lanadigan bevosita soliqlar tahlili . Ijtimoiy soliq va to'lovlar tahlili . Ijtimoiy sug'urta bo'yicha hisoblashishlar tahlili.

18-mavzu. Moliyaviy natijalar tahlili

Davlat sektori tashkilotlarida moliyaviy natijalar tahlilining ahamiyati va xususiyatlari.Yakuniy moliyaviy natijalarga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar tizimi.Budjet mablagiari bo'yicha moliyaviy natijalar tahlili .

19-mavzu. Moliyaviy hisobot tahlili asosida davlat sektori tashkilotlari faoliyatini prognozlashtirish

Davlat sektorida moliyaviy hisobot tuzish va taqdim etishning xususiyatlari. Buxgalteriya balansi axborotlari asosida davlat sektori tashkilotlari faoliyatini prognozlashtirish.

20-mavzu. Moliyaviy faoliyat natijalari to'g'risidagi hisobot bo'yicha prognozlash.

Budjet tashkilotini rivojlantirish jamg'armasining pul mablag'lari harakati to'g'risidagi hisoboti tahlili. Budjet tashkilotlarida moliyaviy aktivlar hisobi nazorati. Budjet tashkilotining vaqtincha ixtiyorida bo'ladigan mablag'lar tahlili.

III Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1.Davlat sektorida iqtisodiy tahlilni tashkil qilishning nazariy asoslari.
2. Iqtisodiy tahlil fanining mohiyati, tashkiliy tamoyillari va vazifalari.
3.Davlat sektorida iqtisodiy tahlil fanining predmeti va metodi.
4. Davlat sektori tashkilotlarining iqtisodiy ko'rsatkichlari tizimi va tahlilining asosiy obyektlari tavsifi.
5.Davlat sektori tashkilotl arini budjetdan moliyalashtirishning samaradorligi tahlili.
6.Rivojlantirish jamg'armasi mablag'lari tahlili.
7.Budjetdan tashqari mablag'lar va tadbirkorlik faoliyatidan tushumlar tahlili.
8.Budjetdan tashqari mablag'lar harakatining tahlili.
9.G'aznachilik sharoitida smeta xarajatlari ijrosining tahlili.
10.Davlat budjetining banklardagi kassa ijrosini tahlili.
11.Majburiyatlar va qarzlar bo'yicha hisoblashishlarning tahlili.
12. Bank kreditlari va boshqa qarzlar bo'yicha hisoblashishlar tahlili.
13.Moliyaviy aktivlar tahlili.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasi professori, iqtisodiyot fanlari doktori A.I.Alikulov tomonidan 70410102-Iqtisodiyot, 70410201–Buxgalteriya hisobi, mutaxassisliklari talabalari uchun "Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

TAQRIZ

Davlat-xususiy sherikchilik munosabatlarining shakllanishi, davlat mulkini xususiylashtirish va boshqarish jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlarni atroflicha tadqiq etishda iqtisodiy tahlilga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mazkur holat iqtisodiyotning real sektori tarmoqlari va sohalari,shuningdek, budjet tashkilotlari faoliyatini iqtisodiy tahlil qilishni xalqaro standartlarga mos ravishda yanada takomillashtirishni taqozo etmoqda.

"Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" fani bo'yicha o'quv dasturi magistratura ta'lim yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan. Mazkur fan o'quv rejada majburiy fanlar blokidan o'rin olgan bo'lib, ushbu fanni o'zlashtirish uchun 40 soat ma'ruza, 50 soat amaliy dars va 90 soat mustaqil ta'lim soatlari ajratilgan.

"Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" o'quv dasturini mazmuni shuni ko'rsatadiki, o'quv dasturini tayyorlashda keltirilgan mavzular fanni o'rganish ketma-ketligiga rioya qilingan holda tartib bilan tuzilib, shu fanni ma'ruza va amaliyot darslarida o'rganish ketma-ketligiga mos keladi.

Umuman olganda, "Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" o'quv dasturi qo'yilgan talablarga javob beradi, talabalarda ushbu fan bo'yicha yetarlicha bilim va malakaga ega bo'lishlari uchun mos holda tuzilgan, undan 70410102-Iqtisodiyot va 70410201–Buxgalteriya hisobi mutaxassisliklari talabalarini o'qitishda o'quv dasturi sifatida foydalanish uchun tavsiya etaman.

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi va statistika" kafedrasi mudiri, i.f.b.f.d., dotsent **Mardonov M.Sh.**

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasi professori , iqtisodiyot fanlari doktori A.I.Alikulov tomonidan 70410102-Iqtisodiyot, 70410201–Buxgalteriya hisobi, mutaxassisliklari talabalari uchun "Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

T A Q R I Z

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida iqtisodiyotning barcha sohalarida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat-xususiy sherikchilik munosabatlarining shakllanishi, davlat mulkini xususiylashtirish va boshqarish jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlarni atroflicha tadqiq etishda iqtisodiy tahlilga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Shuning uchun ham, bugungi kunda talabalarga davlat sektorida inventarizatsiya o'tkazish va uning natijalarini tahlil qilish, soliqlar va ijtimoiy to'lovlarning tahlili, majburiyatlar va qarzlar bo'yicha hisoblashishlarning tahlili, moliyaviy aktivlar tahlili, uzoq va qisqa muddatli aktivlar tahlili, budjet tizimidan moliyalashtirish, budjet tizimi daromad va xarajatlarining shakllanishi, xarajatlar smetalarining tuzilishi, tasdiqlanishi va ishlatilishi bo'yicha hisobotlarni tahlil qilishni o'rgatish dolzarb vazifa hisoblanadi.

"Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" o'quv dasturi o'z ichiga 20 mavzuni qamrab olib, talabalarda iqtisodiy tahlil va ularni samarali amalga oshirish mazmun-mohiyati haqidagi nazariy bilimlarini berish hamda ularda amaliy bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish uchun xizmat qiladi.

Mazkur o'quv dasturi "Davlat sektorlarida iqtisodiy tahlil" fani bo'yicha talabalar egallashi lozim bo'lgan bilim va ko'nikmalarni to'la qamrab olgan.

Umuman olganda mazkur o'quv dasturi qo'yilgan talablarga mos holda tayyorlangan bo'lib, shu dastur asosida 70410102-Iqtisodiyot va 70410201–Buxgalteriya hisobi mutaxassisliklari talabalarini o'qitishda foydalanish uchun tavsiya etaman.

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Buxgalteriya hisobi" kafedrasi mudiri,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor **S.N.Toshnazarov**

IMZONI TASDIQLAYMAN
SamISI
KADRLAR BO'LIMI BOSHLIG'I

14.Uzoq va qisqa muddatli aktivlar tahlili.
15.Investitsion loyihalarni moliyalashtirishda korxonalarni o'z mablaglari va ularni tartibi.
16.Davlat budjeti va budjetdan tashqari fondlar mablag'lari va ularni yo'naltirish sohalari.
17.Tovar-moddiy zaxiralardan samarali foydalanish tahlili.
18.Davlat sektorida inventarizatsiya o'tkazish va uning natijalarini tahlil qilish
19.Invetarizatsiya natijalarini rasmilashtirish tartibi.
20.Davlat sektorida boshqaruv tahlilini tashkil etish usullari
21.Ijtimoiy sug'urta bo'yicha hisoblashishlar tahlili.
22.Soliqlar va ijtimoiy to'lovlarning tahlili
23.Moliyaviy natijalar tahlili
24.Moliyaviy hisobot tahlili asosida davlat sektori tashkilotlari faoliyatini prognozlashtirish
25.Moliyaviy faoliyat natijalari to'g'risidagi hisobot bo'yicha prognozlash.

Amaliy mashg'ulotlar zarur asbob-uskunalar bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Davlat sektorida moliyaviy hisobot tuzish va taqdim etishning xususiyatlari.
2. Yakuniy moliyaviy natijalarga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar tizimi.
3. Budjet mablag'lari bo'yicha moliyaviy natijalar tahlili.
4. Tadbirkorlik faoliyati va budjetdan tashqari boshqa mablag'lar bo'yicha moliyaviy natijalar tahlili
5. Buxgalteriya balansi axborotlari asosida davlat sektori tashkilotari faoliyatini prognozlashtirish.
6. Moliyaviy faoliyat natijalari to'g'risidagi hisobot bo'yicha prognozlash
7.Xarajatlar smetasining ijrosi to'g'risidagi hisobot asosida istiqbolni bashoratlash
8.Davlat sektorida bahoni shakllantirish hamda ish va xizmatlarni sotish muomalalari tahlili
9. Budjet tashkilotining vaqtincha ixtiyorida boiadigan mablag'lar tahlili.
10. Davlat sektorida moliyaviy hisobot tuzish va taqdim etishning xususiyatlari
11.Buxgalteriya balansi axborotlari asosida davlat sektori tashkilotlari faoliyatini prognozlashtirish
12.Xarajatlar smetasining ijrosi to'g'risidagi hisobot asosida istiqbolni

	bashoratlash 13 . Budjet tashkilotini rivojlantirish jamg'armasining pul mablag'lari harakati to'g'risidagi hisoboti tahlili 14. Yakuniy moliyaviy natijalarga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar tizimi 15. Budjet mablag'lari bo'yicha moliyaviy natijalar tahlili 16.Buxgalteriya balansi axborotlari asosida davlat sektori tashkilotari faoliyatini prognozlashtirish 17. Budjet tashkilotining vaqtincha ixtiyorida bo'ladigan mablag'lar tahlili 18. Budjet tashkilotini rivojlantirish jamg'armasi mablagiari shakllanish 19. Moliyaviy faoliyat natijalari to'g'risidagi hisobot bo'yicha prognozlash 20. Yakuniy moliyaviy natijalarga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar tizimi Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda internet tarmoqlaridan foydalanib referat va uning taqdimoti, xorijiy tillardagi adabiyotlardan foydalanishi, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqishi tavsiya etiladi.
3.	**V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari** **Talaba bilishi kerak:** • davlat sektorida inventarizatsiya o'tkazish va uning natijalarini tahlil qilish, soliqlar va ijtimoiy to'lovlarning tahlili, majburiyatlar va qarzlar bo'yicha hisoblashishlarning tahlili, moliyaviy aktivlar tahlili, uzoq va qisqa muddatli aktivlar tahlili haqida **tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)** • budjet tizimidan moliyalashtirish, budjet tizimi daromad va xarajatlarining shakllanishi, xarajatlar smetalarining tuzilishi, tasdiqlanishi va ishlatilishi bo'yicha hisobotlarni tahlil qilishni o'rganish bo'yicha asosiy tamoyillarini **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)** • davlat-xususiy sherikchilik munosabatlarining shakllanishi, davlat nulkini xususiylashtirish va boshqarish jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlarni atroflicha tadqiq etish **malakasiga ega bo'lishi kerak. (malaka)**
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** joriy, oraliq nazorat shakillarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.

6.	**Asosiy adabiyotlar** 1. A.I.Alikulov .Davlat sektorida iqtisodiy tahlil. Darslik. Toshkent – «Lesson Press» nashriyoti– 2024. 346 bet 2. A.X. Shoalimov, Sh.I. Ilhamov, Sh.A. Tojiboyeva "Iqtisodiy tahlil va audit" – 2017.390 bet 3. Joseph E. Stiglitz & Jay K. Rosengard .Economics of the Public Sector –W. W. Norton, 4□chi nashr, 2015.398 bet. **Qo'shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 bet. 2. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 bet. 3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 bet. 4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohatlar yo'lini qatiy davom ettiramiz. 6-jild. Toshkent: "O'zbekiston", 2023. – 398-bet. 5. Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. Toshkent: "O'zbekiston", 2024.-481 bet. 6. Z. Sagdillayeva, I. Choriyev, S. Hamidova, U. Yuldasheva "Iqtisodiy tahlil" – 2020.390 bet. **Axborot manbaalari** 1. www.my.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Huqumatining rasmiy sayti. 2. www.mf.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi sayti. 3. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi sayti. 4. www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi soliq qo'mitasi rasmiy sayti. 5. www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi davlat statistika qo'mitasi rasmiy sayti. 6. www.e-univer.tsue.uz – TDIU elektron modul sayti
7.	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti huzuridagi Kengashning 2025-yil ___-________dagi ___-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** A.I.Alikulov - SamDVMChBU ,"Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasi professori , iqtisodiyot fanlari doktori
9.	**Taqrizchilar:** S.N.Toshnazarov -Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi mudiri,iqtisodiyot fanlari doktori, professor M.SH.Mardonov- Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi va statistika" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori dotsent